

AVINOR AS AVD TRONDHEIM LUFTHAVN
Postboks 150
2061 GARDERMOEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elise Hermo Rusti, + 47 74168071

Oppdatert utslippstillatelse for Trondheim lufthavn Værnes etter avgjørelse i klagesak

Vi viser til avgjørelse av klage på vilkår i tillatelse til utslipp av avisningskjemikalier for Trondheim lufthavn Værnes, i brev fra Miljødirektoratet datert 15.06.2020. I konklusjonen står det følgende: *Miljødirektoratet gir klager medhold og endrer Fylkesmannens vedtak. Tillatelsens vilkår 11 må tilpasses flyplassens utslippsforhold som har en stor andel diffuse utslipp. Det vil derfor ikke være hensiktsmessig å kreve måling av volumstrøm for alle vannstrømmer. For øvrig opprettholdes Fylkesmannens vedtak.*

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet er enig i Fylkesmannens vurdering av klagers anførsler som ble oversendt Avinor i brev 11. desember 2019. Miljødirektoratet skriver derfor at de i denne saken kun behandler den gjenstående anførselen som gjelder tillatelsens punkt 11.1 til 11.4 om utslippskontroll og måleprogram.

Miljødirektoratet skriver at Avinor i sin søknad gjorde rede for de ulike avrenningsområdene og teoretisk beregnet hvilken belastning avrenningen av både fly- og baneavisningskjemikalier fra de ulike områdene vil påføre resipientene. Beregningene er gjort under forutsetning av at total tillatt mengde avisningskjemikalier blir brukt og viser at 64 % går til dypvannsutslipp i fjorden, 35 % blir infiltrert i grunnen langs rullebanen og avisningsplattformen og 1 % går til Stjørdalselva.

Videre skriver de at Avinor har redegjort for sin utslipps- og resipientovervåkning. Miljøovervåkningsprogrammet inkluderer, blant annet, prøvetaking av grunnvann og overflatevann for både utslippspunkter, overvann og resipienter i en rekke punkter. Vannprøvetaking før og etter sesong, samt et ulikt antall ganger i sesong skal dokumentere en eventuell endring i vannkvalitet etter at avisings sesongen er avsluttet og om vannkvaliteten i resipientene er tilbake til naturlig tilstand før ny sesong starter. Vannprøvene analyseres for parametere relevante for påvirkning fra avisingskjemikalier, og eventuelt andre relevante parametere. Miljødirektoratet mener at Avinor gjennom dette viser at de har rimelig oversikt over vannstrømmer til de ulike resipientene, og over innhold av relevante parametere i de ulike vannstrømmene.

Miljødirektoratet skriver at mye av avrenningen fra avisningen på Værnes er å regne som diffuse utslipp. Diffuse utslipp til vann er overvann, både det som ledes i rør, samles opp og det som går rett

til grunnen eller til sjø/elv. Diffuse utslipp kan være vanskelig å måle og det finnes i liten grad standardiserte metoder. Måling av volumstrøm, det vil si vannmengden ut fra et utslippspunkt, må gjøres på et egnet sted med anerkjent standardisert måleutstyr. Volumstrømmålinger er derfor lite egnet for å måle vannmengder i diffuse utslipp.

Ved forventet diffuse utslipp med betydning for miljøet der det ikke er praktisk mulig å fastsette grenser i selve utslippet, skal virksomheten foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette til forurensningsmyndigheten. Utslippskontrollen i denne saken er derfor knyttet til overvåking av utslippet og resipientene, som er ivaretatt gjennom Avinors utslipps- og resipientovervåkingsprogram. Miljødirektoratet mener derfor at plikten etter vilkår 11.4 med rimelighet er ivaretatt sammen med rapporteringsplikten i vilkår 11.5.

Miljødirektoratet skriver videre at hensikten med standardformuleringer er å bidra til enhetlig praksis i kravstillingen, men standardteksten må i mange tilfeller tilpasses bedriftens utslippsforhold. Miljødirektoratet mener for så vidt at Fylkesmannens endring av vilkår 11.1 langt på vei vil ivareta Avinors anførsel, da det med endret ordlyd kun vil være et krav å gjennomføre målinger der det er mulig. Imidlertid mener vi det er rimelig å tilpasse vilkåret ytterligere fordi andelen av diffuse utslipp er svært stor.

Vedtak fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet opprettholder Fylkesmannens vedtak med følgende endringer: Tillatelsens vilkår 11.1 til 11.4 endres til :

11.1 Kartlegging av utslipp

Bedriften plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Bedriften skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll (punkt 11.4).

11.2 Utslippskontroll

Bedriften skal til enhver tid ha et utslipps- og resipientovervåkingsprogram for utslipp til grunnvann, sjø og vassdrag, som inngår i virksomhetens dokumenterte internkontroll. Utslipps- og resipientovervåkingsprogrammet skal også inkludere utslipp fra brannøvingsfeltet.

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til vann ved å gjennomføre målinger. Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i vilkår 3.1.1 i tillatelsen
- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i forskrift
- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

For utslipp av komponenter som er regulert i vilkår 3.1.1 skal bedriften årlig foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette i henhold til punkt 11.5.

11.3 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard

dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.

- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når målingene utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.

Kravene til kvalitetssikring av utslippsmålingene gjelder også for diffuse utslipp, herunder å velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. Alle diffuse utslipp skal rapporteres i egenkontrollrapporten.

11.4 Program for utslippskontroll

Ved utarbeidelse av måleprogram skal bedriften:

- velge prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver
- beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder
- vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene (eksempelvis volumstrømsmåling - prøvetaking - analyse - beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå
- velge frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester
- holde programmet for utslippskontroll oppdatert.

Konklusjon

Fylkesmannen har ut ifra vedtaket fra Miljødirektoratet endret vilkår i tillatelse til utslipp av avisningskjemikalier for Trondheim lufthavn Værnes. Ny tillatelse er vedlagt. Oversendingen av oppdatert tillatelse er å anse som en effektivering av Miljødirektoratets vedtak. I følge brevet fra Miljødirektoratet er vedtaket endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Elise Hermo Rusti
overingeniør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Trondheim lufthavn Værnes for Avinor AS

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Trondheim lufthavn Værnes for Avinor AS

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fremkommet i søknad av 24.11.2017 og 21.02.2018 og under saksbehandlingen. Vilkårene framgår på side 3 til og med side 13. Dette tillatelsesdokumentet er ajourført per 23.06.2020 og erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Hvis bedriften ønsker å foreta endringer i driftsforhold som kan ha betydning for forurensningen fra virksomheten og som ikke er i samsvar med det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt eller sist endret, må bedriften i god tid på forhånd søke om endring av tillatelsen. Bedriften bør først kontakte forurensningsmyndigheten for å avklare behovet for slik endring.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift (ansvarlig enhet)	Avinor AS
Beliggenhet/gateadresse	Trondheim lufthavn Værnes
Postadresse	Postboks 150, 2061 Gardermoen
Kommune og fylke	Stjørdal, Trøndelag
Org. nummer (bedrift)	985 198 292
Lokalisering av anlegg	UTM sone 32, øst: 595910, nord: 7037979
NACE-kode og bransje	52.230 Andre tjenester tilknyttet lufttransport

Fylkesmannens referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Arkivreferanse
2019.0170.T	5035.0086.01	2018/1997

Tillatelse første gang gitt: 16.06.2006	Tillatelse sist endret: 14.07.2020
Marit Lorvik (e.f.) seksjonsleder Klima- og miljøavdelingen	Elise Hermo Rusti overingeniør Klima- og miljøavdelingen
<i>Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift</i>	

1 Tillatelsens ramme

Tillatelsen gjelder forurensning fra baneavising og flyavising, samt for testing av utstyr for skum- og pulverbasert brannsløkkemiddel og øvelser på brannøvingsfeltet. Fylkesmannen skal til enhver tid holdes orientert om hvilke avisingskjemikalier som benyttes, med tilhørende vurderinger og dokumentasjon av miljømessige egenskaper og konsekvenser. Se vilkår 3.1 Utslippsbegrensninger for grenser for forbruk.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 til 13. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 12.

2.2 Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider (herunder måned og år). Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.5 Tiltaksplicht ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal i tillegg varsles iht. pkt. 10.4.

2.6 Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette¹. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Plikt til å gjennomføre risikoanalyse med hensyn til *akutt* forurensning følger av punkt 10.1.

3 Utslipp til vann

3.1 Utslippsbegrensninger

Følgende utslippsbegrensninger gjelder:

3.1.1 Utslipp fra fly- og baneavising

Tillatelsen gjelder forurensning fra baneavising og flyavising, samt for testing av utstyr for skum- og pulverbasert brannsløkkemiddel og øvelser på brannøvingsfeltet med følgende forbruk:

1. Forbruk av baneavisingsskjemikalier, tilsvarende et kjemisk oksygenforbruk på 170 000 kg KOF/år og 43 000 kg KOF/mnd.
2. Forbruk av flyavisingsskjemikalier på 350 000 liter 100 % glykol/år og 100 000 liter 100 % glykol/mnd. Totalmengden flyavisingssvæske fordeler seg på 300 m³ til avising på avisingplattform, og 50 m³ til preventiv avising ved flyoppstillingsplass.
3. Bruk av brannøvingsfelt etablert i 2009, med et årlig forbruk av:
 - a. 10 000 liter brennstoff, parafin (Jet A1) pr. år.
 - b. 5000 kg slukkepulver pr. år.
 - c. 500 kg propan pr. år.
 - d. 500 liter teknisk sprit pr. år.
 - e. 5000 liter brannskum konsentrat pr. år.Samt:
 - f. Pålagte månedlige tester av skumkanoner
 - g. Årlig tømning av pulverapparater
 - h. Utslipp fra feltet gjennom oljeutskiller

¹ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

4. Bruk av brannøvingsfeltet på hverdager mellom kl. 07 og 23, og lørdager mellom kl. 08 og 17.

Utslipet omfatter også diffuse utslipp av små mengder tilsetningsstoffer (overflateaktive stoffer og korrosjonshemmere) som finnes i flyavisingskjemikalierne. Tilsetningsstoffer som benyttes skal ha kjent PEC/PNEC i ferskvannsresipient og forholdstall som skal være mindre enn 1. Dette gjelder for akkumulert effekt.

3.1.2 Utslipsreducerende tiltak

Diffuse utslipp fra produksjonsprosesser og fra utearealer, for eksempel avrenning fra lagerområder og områder for lossing/lasting, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal begrenses mest mulig. Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det medfører minst mulig skade eller ulempe for miljøet. Ved tilknytning til kommunalt avløpsnett fastsetter Stjørdal kommune nærmere krav.

Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende slik at restkonsentrasjonen av olje i avløpsvannet ikke overstiger 50 mg/liter.

Trondheim lufthavn Værnes har takflater, parkeringsplasser, trafikkarealer og rullebaner som i utgangspunktet utgjør meget store arealer som drenerer til elva og fjorden. Overvann skal i størst mulig grad håndteres lokalt på Avinor AS sine områder ved infiltrasjon i grunnen og ved fordrøyning.

Avisingsplattform for flyavisning og deponi for forurenset snø har oppsamling og tett dekke, og væsken skal samles opp og føres til oppsamlingstank. Avisingsvæsken vil fortynnes og brytes ned i tanken og går videre til utslipp på dypvann i Stjørdalsfjorden. Flyavisingsvæske som ikke er mulig å samle opp, samt baneavising tillates infiltrert i grunnen. Det skal legges til rette for naturlig nedbrytning i grunnen. Tiltak som kan øke den naturlige nedbrytningen i mettet sone skal løpende vurderes og inngå i internkontrollen. Videre omfatter utslippet også evt. overløp fra oppsamlingskummen som går til Stjørdalselva. Ved opparbeidelse av ny avisningsplattform skal denne omhandle overløp slik at dette ikke går til Stjørdalselva. Grunnvannsforekomsten Stjørdalselva skal ha tilsvarende god kjemisk tilstand. Overvåkningsprogram for utslippet skal utarbeides og revideres ved behov, jf. pkt 11.1

3.2 Utslippspunkt for prosessavløp

Oppsamlet flyavisingskjemikalier skal føres ut på dypvannsutslipp i Stjørdalsfjorden. Utslipet skal foregå på en slik måte at innblandingen i vannmassene blir best mulig, for eksempel gjennom bruk av diffusor, rørutforming, utslippshastighet.

Utlegging av utslippsledning eller lignende tiltak som kan påvirke sikkerheten eller fremkommeligheten i kommunens sjøområde, krever tillatelse av den kommune der tiltaket skal settes i verk, jf. havne- og farvannsloven § 27.

3.3 Sanitæravløpsvann

Bedriftens sanitæravløpsvann skal enten tilfredsstillende bestemmelsene i forurensningsforskriftens kapittel 12 eller 13, eller eventuell påslippsavtale med kommunen. Andre aktører på lufthavnen har påslipp til Avinor AS sitt nett og videre ut på kommunalt nett. For anlegg som Avinor AS ikke eier skal det etableres en avtale om påslipp fra eksterne aktører til Avinor AS sitt avløpsnett og/eller oljeutskiller innen 31.12.2019.

3.4 Mudring

Dersom det som følge av bedriftens virksomhet skulle vise seg å være nødvendig med mudring, skal det innhentes nødvendig tillatelse fra forurensningsmyndigheten.

4 Utslipp til luft

Virksomhetens utslipp til luft skal ikke medføre nevneverdige ulemper for omgivelsene.

5 Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal ikke medføre utslipp til grunn eller grunnvann som kan medføre skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å gjennomføre forebyggende tiltak som skal hindre utslipp til grunn og grunnvann. Bedriften plikter videre å gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn og grunnvann. Utstyr og tiltak som skal forhindre utslipp til grunn og grunnvann eller hindre at eventuelle utslipp medfører skade eller ulempe for miljøet, skal overvåkes og vedlikeholdes regelmessig. Plikten etter dette avsnittet gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bedriften skal holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet og forurensede sedimenter utenfor, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Terrenginngrep som kan medføre fare for at forurensning i grunnen sprer seg, må ha godkjent tiltaksplan etter forurensningsforskriften kapittel 2², eventuelt tillatelse etter forurensningsloven. Tiltak i forurensede sedimenter må ha tillatelse etter forurensningsloven eller forurensningsforskriften kapittel 22³.

6 Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

² Jf. forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider

³ Jf. forurensningsforskriftens kapittel 22 om mudring og dumping i sjø og vassdrag

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁴

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁵ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7 Støy

Flystøy forutsettes regulert av planmyndighetene og luftfartsverket, jf. forurensningsloven § 2, pkt. 2.

8 Energi

8.1 Energiledelse

Bedriften skal ha et system for energiledelse i bedriften for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. vilkår 2.6. og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

8.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt. Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

8.3 Spesifikt energiforbruk

Spesifikt energiforbruk skal beregnes og rapporteres årlig, jf. pkt. 11.4.

⁴ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1979, nr. 79, om substitusjonsplikt § 3a
⁵ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30. mai 2008, nr. 516

9 Avfall

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁶.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

Nedgraving og brenning av avfall er ikke tillatt. Lagring av farlige kjemikalier og farlig avfall skal gjøres i henhold til forurensningsforskriften kap. 18.⁷

10 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1 Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.2 Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.3 Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Hvis aktuelt, skal beredskapen mot akutt forurensning øves minimum en gang per år.

⁶ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

⁷ Forskrift om begrenset avfall forurensning kapittel 18 Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall av 3. juli 2013 nr 1009

10.4 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift⁸. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

11 Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen

11.1 Kartlegging av utslipp

Bedriften plikter systematisk å kartlegge virksomhetens utslipp til vann. Dette gjelder både diffuse utslipp og punktutslipp. Bedriften skal legge denne kartleggingen til grunn for utarbeidelsen av programmet for utslippskontroll (punkt 11.4).

11.2 Utslippskontroll

Bedriften skal til enhver tid ha et utslipps- og resipientovervåkingsprogram for utslipp til grunnvann, sjø og vassdrag, som inngår i virksomhetens dokumenterte internkontroll. Utslipps- og resipientovervåkingsprogrammet skal også inkludere utslipp fra brannøvingsfeltet.

Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til vann ved å gjennomføre målinger. Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i vilkår 3.1.1 i tillatelsen
- utslipp av komponenter som er regulert gjennom grenseverdier fastsatt i forskrift
- utslipp av andre komponenter som kan ha miljømessig betydning og dermed er omfattet av rapporteringsplikten

For utslipp av komponenter som er regulert i vilkår 3.1.1 skal bedriften årlig foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde og rapportere dette i henhold til punkt 11.5.

11.3 Kvalitetssikring av målingene

Bedriften er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret blant annet ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal standard benyttes. Bedriften kan benytte andre metoder enn norsk eller internasjonal standard dersom særlige hensyn tilsier det. Bedriften må i tilfelle dokumentere at særlige hensyn foreligger og at den valgte metoden gir representative tall for virksomhetens faktiske utslipp.
- bruke akkrediterte laboratorier/tjenester når målingene utføres av eksterne. Tjenesteyter skal være akkreditert for den aktuelle tjenesten dersom slik tjenesteyter finnes.

⁸ Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Kravene til kvalitetssikring av utslippsmålingene gjelder også for diffuse utslipp, herunder å velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå. Alle diffuse utslipp skal rapporteres i egenkontrollrapporten.

11.4 Program for utslippskontroll

Ved utarbeidelse av måleprogram skal bedriften:

- velge prøvetakingsfrekvenser som gir representative prøver
- beskrive de forskjellige trinnene i målingene og begrunne valgte metoder
- vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinn i målingene (eksempelvis volumstrømsmåling - prøvetaking – analyse – beregning) og velge løsninger som reduserer den totale usikkerheten til et akseptabelt nivå
- velge frekvens for tredjepartskontroll og for deltakelse i ringtester
- holde programmet for utslippskontroll oppdatert.

11.5 Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal innen 1. mars hvert år rapportere miljødata og eventuelle avvik for foregående år via www.altinn.no. Miljødata omfatter blant annet produksjonsmengder, avfallsmengder, energiforbruk og resultater fra utslippskontroll. Rapportering skal skje i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.miljodirektoratet.no.

12 Miljøovervåking

12.1 Overvåking av resipienter

Bedriften skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av virksomheten i henhold til et overvåkingsprogram. Dette gjelder så vel effekter på luft, grunn, vann og sedimenter i den grad dette er aktuelt.

I forbindelse med den årlige rapporteringen skal det vurderes om det er nødvendig med en revisjon av overvåkningsprogrammet eller om det er behov for tiltak for å overholde miljøkravene i resipientene. Revisjoner av overvåkingsprogrammet skal forelegges Fylkesmannen for eventuelle merknader.

12.2 Overvåking etter vannforskriften

Bedriften skal etablere et overvåkingsprogram som dokumenterer hvordan utslipp fra virksomheten påvirker økologisk og kjemisk tilstand i berørte vannforekomster. Overvåkingen skal gjennomføres etter vannforskriftens bestemmelser og skal belyse påvirkning fra pågående og tidligere utslipp fra bedriften. Overvåkingen skal belyse bedriftens bidrag til samlet tilstand i vannforekomsten.

Bedriften skal undersøke kvalitetselementer i vannforekomsten som kan være direkte eller indirekte påvirket av bedriftens utslipp. Undersøkelsen kan blant annet omfatte aktuelle biologiske kvalitetselementer med støtteparameter og kjemiske kvalitetselementer, jf. vannforskriftens vedlegg V. Eksempler på aktuelle kvalitetselementer kan blant annet være flora,

fauna, oksygen- og næringsstofforhold og miljøgifter i vannforekomsten. Undersøkelsen må omfatte bedriftens eget utslipp, samt samlet tilstand og påvirkning i vannforekomsten.

Bedriften skal i samarbeid med nødvendig fagekspertise utarbeide et overvåkingsprogram og redegjøre for hvilke elementer som vil bli undersøkt. Plasseringen av prøvetakingspunkter og prøvetakingsfrekvens, samt hvordan og i hvilke medier (biota, sediment etc.) undersøkelsen vil bli gjennomført, skal også begrunnes i programmet.

Overvåkingen skal gjennomføres av fagkyndig, uavhengig konsulent i henhold til overvåkingsprogrammet. Der det er hensiktsmessig kan selve prøvetakingen gjennomføres av bedriften selv i samråd med konsulenten. Bedriften må i så fall redegjøre for dette i overvåkingsprogrammet.

Bedriften skal oversende forslag til program for vannovervåking til Fylkesmannen for eventuelle merknader senest 1. april 2020. Overvåking i henhold til vannforskriften skal gjennomføres i løpet av 2020. Resultatene fra undersøkelsen skal sendes Fylkesmannen innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført.

Data som fremskaffes ved overvåking i vann, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>). Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

13 Utskifting av utstyr

Ved utskifting av utstyr må det nye utstyret tilfredsstillere kravene om bruk av beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning.

14 Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

15 Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar. Dersom bedriften allerede har stilt garanti i henhold til tillatelsen, kan forurensningsmyndigheten i forbindelse med en nedleggelse eller lengre driftsstans likevel kreve at garantien om nødvendig utvides.

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift⁹. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

16 Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

⁹ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår gjennom uttrykkelig regulering i vilkårenes pkt. 3 til 13.

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere	Vanlige forkortelser
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	TBBPA

Klorerte organiske forbindelser

1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	TCS
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP

Enkelte tensider

Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC

Nitromuskforbindelser

Muskxylen

Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler

Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
4-heptylfenoler (forgrenet og rettkjedet)	4-HPbl
4-tert-pentylfenol	4-t-PP
4-tert-butylfenol	4-t-BP
Dodecylfenol m. isomerer	DDP
2,4,6 tri-tert-butylfenol	TTB-fenol

Per- og polyfluorerte alkylforbindelser (PFAS)

Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluorheksansulfonsyre (PFHxS) og forbindelser som inneholder PFHxS	PFHxS, PFHxS-relaterte forbindelser
	PFOA
Perfluoroktansyre	
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTeDA

Tinnorganiske forbindelser

Tributyltinnforbindelser	TBT
Trifenyltinnforbindelser	TFT, TPT
Dibutyltinnforbindelser	DBT
Dioktyltinnforbindelser	DOT

Polysykliske aromatiske hydrokarboner

PAH

Ftalater

Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Benzylbutylftalat	BBP
Dibutylftalat	DBP
Diisobutylftalat	DIBP

Bisfenol A

BPA

Siloksaner

Dodekametylsykloheksasiloksan	D6
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Benzotriazolbaserte UV-filtre

2-Benzotriazol-2-yl-4,6-di-tert-butylphenol	UV-320
2,4-di-tert-butyl-6-(5-chlorobenzotriazol-2-yl)phenol	UV-327
2-(2H-benzotriazol-2-yl)-4,6-ditertpentylphenol	UV-328
2-(2H-Benzotriazol-2-yl)-4-(tert-butyl)-6-(sec-butyl)phenol	UV-350
